

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Күнделікті ұйымдастырылған іс-әрекетте ұлттық ойындарды қолдану

ЖАРИЯЛАНДЫ
21.10.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/183433/>**Күшкенова Сандуғаш Әлібекқызы***«Атырау қаласы, “Зейнеп, Амина және балапандар” бөбекжай-бақшасы», тәрбиешісі.*

Кіріспе

Қазақ халқының ұлттық ойындары – ұлт рухының айнасы, тәрбиенің қайнар бұлағы. Олар тек көңіл көтеру құралы ғана емес, сонымен қатар баланың ой-өрісін, тілін, қимыл-қозғалысын, адамгершілік қасиеттерін дамытатын баға жетпес құрал. Мектепке дейінгі ұйымдарда ұлттық ойындарды жүйелі пайдалану арқылы балалардың тұлғалық, эмоционалдық және физикалық дамуына зор ықпал етуге болады.

Мектеп жасына дейінгі балалар үшін ойын – негізгі әрекет түрі. Осы кезеңде олар айналасындағы әлемді ойын арқылы танып, қарым-қатынас жасап, өз сезімін білдіреді. Сондықтан ұлттық ойындарды күнделікті оқу іс-әрекетіне енгізу – тәрбиенің ең тиімді жолдарының бірі.

Ұлттық ойындардың тәрбиелік маңызы

Ұлттық ойындар – баланың бес негізгі дағдысын (физикалық, танымдық, коммуникативтік, шығармашылық және әлеуметтік-эмоционалдық) дамытудың табиғи құралы.

Физикалық дағды – қозғалыс ойындары арқылы бала ептілікке, шапшаңдыққа, тепе-теңдік сақтауға үйренеді;

Танымдық дағды – ойынды ойнау барысында түстерді, пішіндерді, жануарларды, табиғат құбылыстарын таниды;

Коммуникативтік дағды – бірлескен ойын арқылы қарым-қатынас жасау, кезек күту, тыңдау және ортақ ережеге бағыну қалыптасады;

Шығармашылық дағды – рөлдік ойындарда қиялдау, бейнелеу қабілеттері дамиды;

Эмоционалдық дағды – жеңу мен жеңілу сезімін қабылдау, өз әрекетіне баға беру қабілеті жетіледі.

Қазіргі уақытта ортаңғы топпен жұмыс істеймін. Бұл жастағы балалардың ерекшелігі – олардың назары тез бөлінеді және ойынға деген қызығушылығы өте жоғары. Сондықтан күнделікті ұйымдастырылған іс-әрекеттерде ұлттық ойындарды жүйелі қолдану – менің басты әдістемелік бағытымның бірі.

1. Таңертеңгі шеңберде қолданылатын ойындар.

Таңертең балалар топқа келгенде көңіл күйін көтеру және бір-бірімен қарым-қатынас орнату үшін күйді қосып қойып, қысқа ұлттық ойындар өткіземін.

Мысалы:

«**Сәлем, досым!**» ойынында балалар бір-біріне жылы сөз айтып, қол соғып, күлімдеп амандасады. Бұл ойын балалардың коммуникативтік және эмоционалдық байланысын нығайтады.

2. Қимылды ойындар арқылы дене дамуын жетілдіру.

Күн сайынғы **дене шынықтыру, сергіту сәттерінде** ұлттық қозғалыс ойындарын жиі қолданамын.

Мысалы:

«**Ақ серек, көк серек**» – жүгіру, қашу, бағыт бағдарды сақтау қабілеттерін дамытады;

«**Сақина салу**» – баланың зейінін, байқағыштығын, қол үйлесімділігін арттырады;

«**Қуыр-қуыр, қуырмаш**» – саусақ бұлшықеттерін дамытып, ұсақ моторика мен тіл қозғалысын жетілдіреді.

Осындай ойындар арқылы балалардың қозғалыс белсенділігі артып, физикалық дағдысы қалыптасады.

3. Танымдық іс-әрекетте ұлттық ойындарды пайдалану.

Танымдық сабақтарда жаңа ұғымдарды бекіту үшін ойын элементтерін енгіземін.

Мысалы:

«Түстер әлемі» сабағында – «**Кім жылдам табады?**» ойынын ойнатамын. Балалар ұлттық киімдердегі түстерді ажыратып, атауын айтады.

«Жануарлар әлемі» тақырыбында – «**Қай аңның ізі?**» ойынында балалар аңдардың ізіне қарап суретін табады.

Мұндай ойындар баланың сөздік қорын байытып, зейін мен ойлау қабілетін дамытады.

4. Шығармашылық және тіл дамыту іс-әрекеттерінде ұлттық мазмұнды ойындар.

Шығармашылық жұмыстар мен тіл дамыту сабақтарында ұлттық ойын элементтерін енгізу балаларға өте қызықты.

Мысалы:

«Киіз үй құрастырайық» – балалар киіз үйдің бөліктерін орналастырып, бірге құрастырады. Бұл олардың шығармашылық және ұжымдық әрекет дағдысын қалыптастырады.

«Жаңылтпаш жарысы» – балалар қысқа ұлттық жаңылтпаштарды айтып жарысады. Бұл тілдік және коммуникативтік қабілеттерін дамытады.

5. Эмоционалдық дамуға әсер ететін ойындар.

Ұлттық ойындарда бала қуанады, таң қалады, жеңіске ұмтылады, кейде ренжиді – осының бәрі оның эмоционалдық тәжірибесін байытады.

Мысалы:

«**Кімнің үні?**» ойынында бір бала көзін жұмып тұрып, досының дауысын тануға тырысады. Бұл сенімділік пен өзара түсіністікті қалыптастырады.

Ұлттық ойындарды ұйымдастыруда қолданатын әдіс-тәсілдерім:

Көрнекілік әдісі: ұлттық суреттер, киім үлгілері, музыкалық сүйемелдеу қолданамын.

Сұрақ-жауап әдісі: ойын соңында «нені байқадың?», «кім жақсы ойнады?» деп талдау жүргіземін.

Қызықтыру және мадақтау әдісі: әр бала белсенді қатысуы үшін жылы сөзбен, жапсырма, жұлдызша беру арқылы ынталандырамын.

Шығармашылық біріктіру әдісі: ұлттық ойындарды ән, би, сурет, қимыл элементтерімен біріктіріп өткіземін.

Нәтижесі

Ұлттық ойындарды күнделікті жұмысымда жүйелі пайдалану нәтижесінде балалардың:

- қимыл-қозғалысы үйлесімді дамыды;
- тілдік белсенділігі артты;
- бір-біріне деген мейірімділік, достық сезімі қалыптасты;
- сабаққа қызығушылығы мен эмоционалдық көңіл күйі жақсарды.

Ата-аналармен де тығыз байланыс орнатып, үй жағдайында да ұлттық ойындарды

ойнауға шақырамын. Бұл тәрбие мен мәдениеттің сабақтастығын нығайтады.

Сөзімнің соңында, ұлттық ойын – ұлт рухын ұлықтайтын мәңгілік мұра. Ол баланың ой-өрісін кеңейтіп, денесін шынықтырып қана қоймай, оның бойында ұлттық сана мен адамгершілік қасиеттерді қалыптастырады. Мектепке дейінгі ұйымдардағы әр тәрбиеші өз іс-тәжірибесінде ұлттық ойындарды күнделікті қолдана білсе, онда біздің балаларымыз рухани бай, белсенді, ізденімпаз ұрпақ болып өсері сөзсіз дегім келеді.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.